

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Uitleg circulaire
voor

gemeentefonds
beginners

Ed Kluiters

Ministerie van BZK

Indeling

- Drie circulaires
- Begrotingscyclus Rijk
- Financiële-verhoudingswet
  - Autonomie
  - Uitkeringen
- Inhoud circulaires
  - Algemene uitkering
  - Decentralisatie- en integratie-uitkeringen
  - Bijlagen

Drie circulaire

- Meicirculaire
- Septembercirculaire
- Decembereirculaire
- Incidenteel: tussentijdse brief of circulaire

Begrotingscyclus Rijk

- Moment van publicatie circulaire is niet willekeurig
- Moment is gekoppeld aan de begrotingscyclus Rijk
- Begroting gemeentefonds bepaalt de omvang van het budget
- Circulaire geeft de verdeling weer

Koppeling begrotingscyclus Rijk en circulaire

Miljoenennota (begroting)	derde dinsdag september	September circulaire	primair volgend begrotingsjaar met update lopend jaar
Voorjaarsnota (1 ^e suppletoire)	uiterlijk 1 juni	Mei circulaire	primair lopend jaar met meerjarige doorkijk
Najaarsnota (2 ^e suppletoire)	uiterlijk 1 december	December circulaire	afwikkeling lopend jaar
Jaarverslag Rijk (JV en Slotwet)	derde woensdag mei	nvt	nvt

Financiële-verhoudingswet (Fvw)

- Regelt de financiële verhoudingen tussen het Rijk enerzijds en gemeenten en provincies anderzijds
- Artikel 3 lid 1
  - Er is een provinciefonds en een gemeentefonds.
- Daarnaast richtlijnen over
  - Typen uitkeringen
  - Wijze van verdelen en vaststellen van uitkeringen
  - Mate van bestedingsvrijheid

Autonomie gemeenten

- Autonomie van gemeenten (en provincies) staat voorop
- Vrije besteding van alle middelen uit het gemeentefonds
  - Niet geormerkt
  - Besteding niet voorgeschreven
  - Geen financiële verantwoording aan het Rijk
    - Wel in gemeenteraad
- Maar veel gemeentelijke taken zijn verplicht

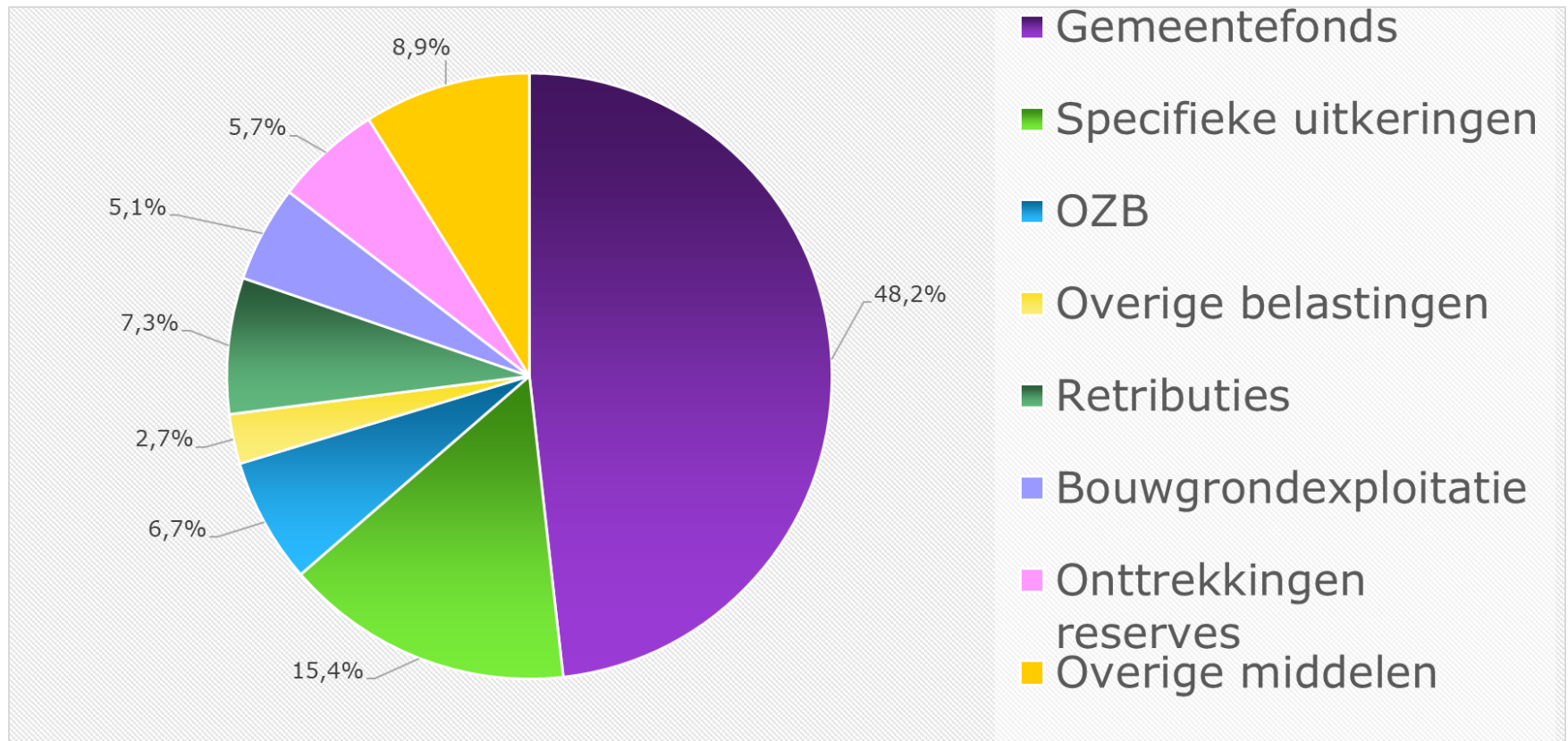
Gemeentefonds samenstelling

- Verschillende typen uitkeringen
  - Algemene uitkering (AU)
  - Integratie-uitkeringen (IU)
  - Decentralisatie-uitkeringen (DU)
- Niet in het fonds
  - Specifieke uitkeringen (SPUK)

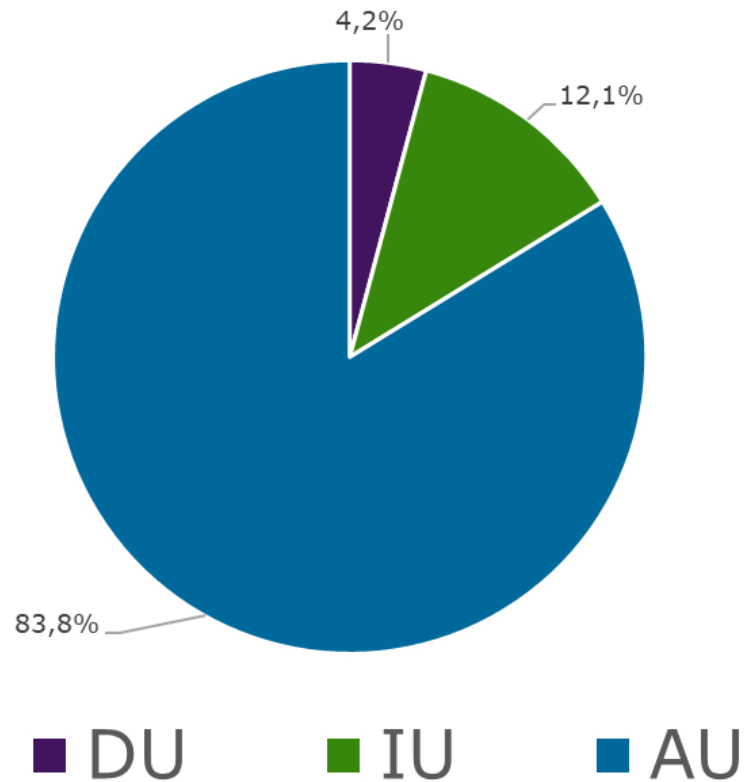
Inkomsten gemeenten 2021

Verdeling gemeentefonds 2021

Verhoudingen gemeentefonds

Inhoud circulaire

- Voorwoord minister
- Inhoudsopgave
- 1. Hoofdpunten
- 2. Algemene uitkering
- 3. Decentralisatie- en integratie-uitkeringen
- 4. Overige mededelingen
- Bijlagen

Algemene uitkering

- Taakmutaties en algemene mutaties
- Normeringssystematiek (accres) en BCF
- Verdeling
  - Verdeelmaatstaven
  - Bedragen per eenheid
  - Uitkeringsbasis
  - Uitkeringsfactor

Taakmutaties en algemene mutaties

- Taakmutaties
  - Deze mutaties hangen samen met het overdragen van taken aan gemeenten of het weghalen van taken bij gemeenten
- Algemene mutaties
  - Deze mutaties hebben invloed op de financiële ruimte van gemeenten

Voorbeelden

Recente taakmutaties:

- Versterking dienstverlening gemeenten
- Uitbreiding Rijksvaccinatieprogramma
- Corona maatregelen

Algemene mutaties:

- Accres

Tabel 2.2.1 ontwikkeling algemene uitkering

Tabel 2.2.1 Ontwikkeling algemene uitkering, mutaties ten opzichte van de meicirculaire 2021 (in duizenden euro's)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
stand meicirculaire 2021	28.496.874	28.282.613	28.526.142	29.082.173	29.860.138	30.780.114
algemene mutaties						
1) Accres		583.263	650.661	666.829	757.397	860.175
2) Plafond BTW-compensatiefonds	215.959					
3) Lagere apparaatskosten (opschalingskorting)		270.000				
taakmutaties						
cluster Jeugd						
4) Jeugdzorg		1.305.000				
5) Aanpak problematiek jeugdzorg: restant middelen wachttijden	51.825					
6a) Uitvoeringskosten SVB PGB Trekkingsrechten		-7.163				
cluster Maatschappelijke ondersteuning						
6b) Uitvoeringskosten SVB PGB Trekkingsrechten		-19.979				
7) Nacalculatie mobiliteitshulpmiddelen Wlz	-15.500	-13.500	-12.000	-11.000	-11.000	-11.000
cluster Inkomen & participatie						
8) Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)	195.000					
9a) Aanvullend pakket re-integratie		14.740				
9b) Impuls re-integratie		43.438				
10a) Gemeentelijk schuldenbeleid		30.000				
10b) Bijzondere bijstand		15.000				

Tabel 2.3.1 verwerking mutaties

Tabel 2.3.1 Verdeelwijze mutaties algemene uitkering

Nummer Mutatie	Verdeelwijze
1) Accres	uitkeringsfactor
2) Plafond BTW-compensatiefonds	uitkeringsfactor
3) Lagere apparaatskosten (opschalingskorting)	uitkeringsfactor
taakmutaties	
cluster Jeugd	
4) Jeugdzorg	maatstaven subcluster jeugdhulp
5) Aanpak problematiek jeugdzorg: restant middelen wachttijden	maatstaven subcluster jeugdhulp
6a) Uitvoeringskosten SVB PGB Trekkingsrechten	maatstaven subcluster jeugdhulp
cluster Maatschappelijke ondersteuning	
6b) Uitvoeringskosten SVB PGB Trekkingsrechten	maatstaven subcluster Wmo2015
7) Nacalculatie mobiliteits hulpmiddelen Wlz	maatstaven subcluster Wmo2015
cluster Inkomen & participatie	
8) Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)	maatstaven subcluster minimabeleid
9a) Aanvullend pakket re-integratie	maatstaven subcluster re-integratie klassiek
9b) Impuls re-integratie	maatstaven subcluster re-integratie klassiek
10a) Gemeentelijk schuldenbeleid	maatstaven subcluster minimabeleid
10b) Bijzondere Bijstand	maatstaven subcluster minimabeleid

Normeringssystematiek

- Wat is het accres?
- Hoe wordt het accres berekend?

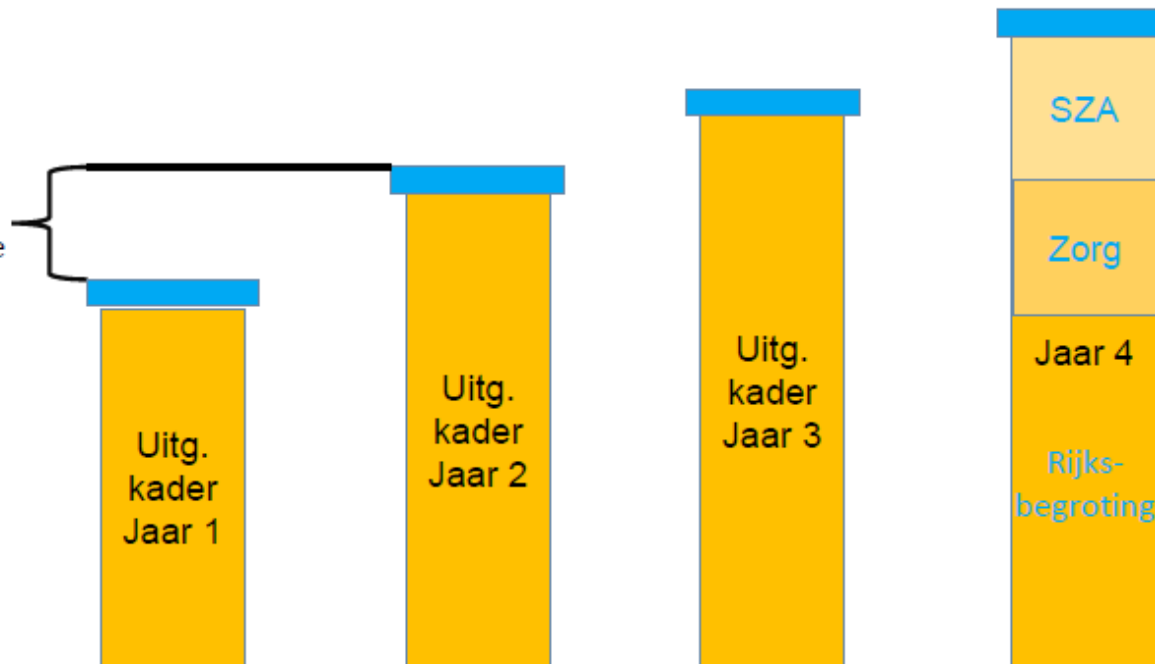
Normeringssystematiek

- Volume- en LPO-ontwikkeling van de fondsen is gekoppeld aan de ontwikkeling van de totale Rijksuitgaven.
- We noemen dit 'samen de trap op, samen de trap af':
  - Als Rijk meer uitgeeft krijgen de fondsen er ook geld bij (gezamenlijk trap-op).
  - Geldt ook neerwaarts (gezamenlijk trap-af).
- Werkwijze:
  - Eerst bepaalt Financiën de procentuele groei van de rijksuitgaven (ARU) van jaar op jaar
  - Dat wordt vermenigvuldigd met de grondslag (omvang) van het gemeentefonds (van jaar t-1)

Accressen worden bepaald door uitgavenkader

Raming accres-
percentage
waarmee algemene
uitkering in jaar 2
groeit.

Informatie accessen in circulaire

Tabel 2.2.3 Actuele raming accessen gemeentefonds 2022-2026 (in duizenden euro's)

	2022	2023	2024	2025	2026
Stand meicirculaire 2021	909.796	673.924	694.840	919.735	923.999
Mutatie jaarlijkse tranches	583.263	67.398	16.168	90.568	102.778
Stand septembercirculaire 2021	1.493.059	741.322	711.008	1.010.303	1.026.777
Cumulatief accres vanaf 2022	1.493.059	2.234.381	2945.389	3.955.692	4.982.469

Tabel 2.2.5 Mutaties accres tranches gemeentefonds 2022-2026 ten opzichte van de meicirculaire 2021 (jaartranches, x € 1 duizend)

	2022	2023	2024	2025	2026
Tranche 2022	583.263	583.263	583.263	583.263	583.263
Tranche 2023		67.398	67.398	67.398	67.398
Tranche 2024			16.168	16.168	16.168
Tranche 2025				90.568	90.568
Tranche 2026					102.778
Totaal gewijzigde tranches	583.263	650.661	666.829	757.397	860.175

BTW-Compensatiefonds (BCF) en plafond

- Eerlijke afweging voor uitbesteden of zelf doen
- Het plafond van het BCF is gekoppeld aan accrespercentage
- Daarnaast wordt het plafond aangepast voor taakmutaties
- Bij overschrijding of onderschrijding vindt verrekening plaats met het gemeente- en provinciefonds
- Verwerking van de ruimte onder het plafond BCF in de algemene uitkering vindt jaarlijks plaats bij de septembercirculaire (opnemen raming jaar t) en meicirculaire (afrekening jaar t-1)

BCF en plafond in circulaire

Tabel plafond BCF (bedragen x € 1.000)

	Raming					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Plafond	3.905.197	4.001.909	4.093.885	4.193.766	4.331.829	4.472.638
W.v. grondslag	3.812.354	3.953.710	4.062.880	4.176.655	4.307.762	4.307.762
W.v. overhevelingen i.v.m taakmutaties	92.843	2.668	381	384	329	72
W.v. accres	-	45.531	30.624	16.727	23.738	164.804
Uitgaven	3.662.029	3.663.678	3.661.856	3.661.856	3.661.856	3.661.856
W.v. gemeenten	3.252.267	3.253.916	3.252.094	3.252.094	3.252.094	3.252.094
Ruimte onder plafond	243.168	338.231	432.029	531.910	669.973	810.782
W.v. gemeenten	215.959	300.402	383.685	472.389	595.003	720.055

Algemene uitkering: verdeling

- Hoe verdelen we de algemene uitkering van het gemeentefonds?

Verdeelmaatstaven

Huidig verdeelmodel bevat ca. 90 maatstaven

Enkele voorbeelden:

- Aantal inwoners, jongeren en ouderen
- Oppervlak bebouwing, woonkernen en historische kernen
- Binnenwater en buitenwater
- Uitkeringsontvangers, minderheden, huishoudens laag inkomen

Nieuw verdeelmodel vanaf 2023 bevat ca. 50 maatstaven

Bedragen per eenheid

	totaal	cluster Eigen middelen	cluster Inkomen en participatie	cluster Samenkracht en burgerparticipatie	cluster Jeugd	cluster Maatsch. ondersteuning	cluster Educatie	cluster Volks gezondhe
OZB (w oningen eigenaar)	-0,1000%	-0,1000%						
OZB (niet w oningen gebruiker)	-0,1265%	-0,1265%						
OZB (niet w oningen eigenaar)	-0,1569%	-0,1569%						
inwoners	159,91		7,60	2,97		33,78	1,04	0,7
kernen met minstens 500 adressen	60.085,41					4.567,01		
OZB waarde niet w oningen (in mln)	380,70							
jongeren	662,05			16,34	458,69	0,20	182,60	4,2
ouderen	99,92			1,69		97,79		0,4
ouderen 75-85 jaar	26,42			0,29		26,05		0,0
huishoudens met laag inkomen	30,51			2,44	9,58	1,50		0,6
huishoudens met laag inkomen (drempel)	679,87		183,36	27,95	55,74	350,19	41,71	7,2
bijstandsonvangers	2.130,68		1.941,21	49,19		127,57		12,7
loonkostensubsidie	1.941,10		1.941,10					
uitkeringsontvangers	85,69			7,08	-1,58	78,37		1,8
eenpersoonshuishoudens	50,39		21,51			28,88		
minderbeden	321,09			32,81	72,29	58,75	48,35	8,4

Berekening van de uitkeringsbasis

Voor alle maatstaven vermenigvuldigen we het aantal eenheden met het bedrag per eenheid

Die 90 uitkomsten tellen we bij elkaar op

En de som van al die uitkomsten noemen we de Uitkeringsbasis

Uitkeringsfactor

De berekening van de uitkeringsfactor is gebaseerd op twee grootheden

- De omvang van de algemene uitkering
  - met wat aanpassingen
- De Uitkeringsbasis

Beide grootheden worden op elkaar gedeeld om uit te komen op de uitkeringsfactor, die nu ongeveer 1,700 à 1,900 bedraagt

Afronding op drie decimalen is gebruikelijk

Uitkeringsfactor

De uitkeringsfactor speelt bij de verdeling van bedragen steeds een rol en is aan veranderingen onderhevig. Die ontstaan door drie oorzaken:

- Algemene mutaties (o.a. accres)
- Veranderingen in het aantal eenheden van de maatstaven
- Overige uitkeringsonderdelen
  - Bommenregeling
  - Herindelingsmaatstaf
  - Aanvullende uitkering (art. 12)

Mbt tot de uitkeringsfactor hebben we het vaak over 1 punt in de uitkeringsfactor en hoeveel euro dat betreft

Uitkeringsfactor in de circulaire

Tabel 2.5.1 Uitkeringsfactor 2021-2026

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Uitkeringsfactor	1,690	1,754	1,762	1,782	1,820	1,864
één punt uitkeringsfactor (x € 1000)	18.622	18.824	17.989	18.122	18.226	18.349

Tabel 2.5.2 Ontwikkeling uitkeringsfactor 2021-2026 ten opzichte van de meicirculaire 2021

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
stand meicirculaire 2021	1,676	1,704	1,721	1,741	1,774	1,815
<i>mutaties deze circularie</i>						
algemene mutaties	0,012	0,047	0,036	0,037	0,042	0,047
uitkeringsbasis/OZB	0,002	0,003	0,005	0,004	0,004	0,003
overig	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	-0,001
uitkeringsfactor stand deze circulaire	1,690	1,754	1,762	1,782	1,820	1,864

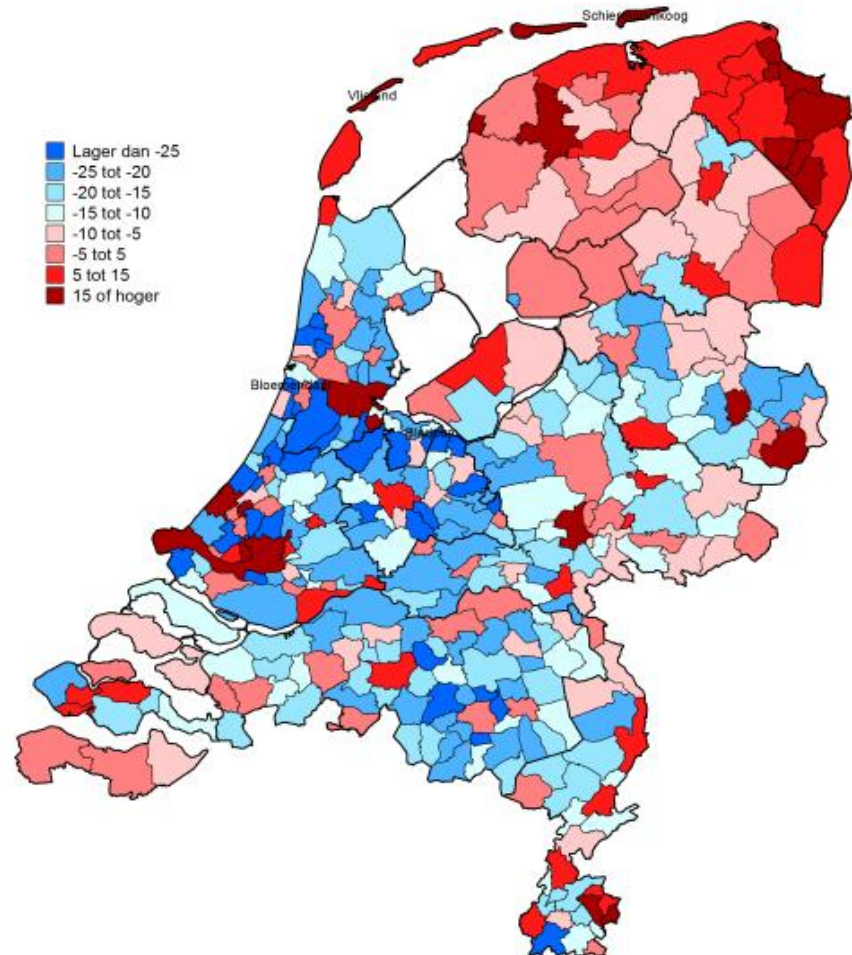
Taakmutaties en algemene mutaties

- Taakmutaties
  - Worden verwerkt vis de Bedragen per eenheid
- Algemene mutaties
  - Worden verwerkt via de Uitkeringsfactor

Algemene uitkering: bedragen per gemeente

- Totaalbedrag algemene uitkering per inwoner
- Overzichtskaart uitgedrukt als afwijking van het landelijk gemiddelde (2019)

Integratie- en decentralisatie- uitkeringen

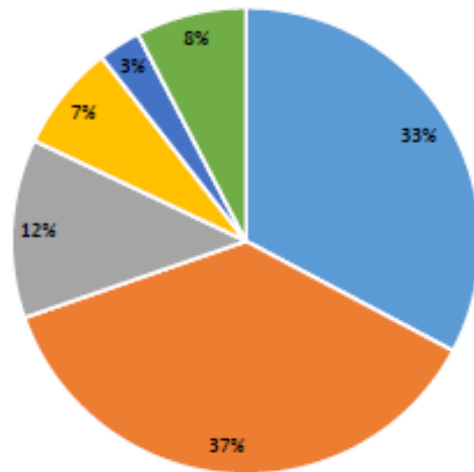
Integratie- en decentralisatie-uitkeringen

- Vaak ingevoerd bij decentralisatie (o.a. sociaal domein)
- Worden anders verdeeld dan algemene uitkering
- Normeringssystematiek niet altijd van toepassing, soms ook andere indexatie
- Voor bepaald doel, maar niet geormerkt: Vrije besteding
- Voorbeelden: beschermd wonen, vrouwenopvang en buurtsportcoaches

Integratie- en decentralisatie-uitkeringen

Decentr.uitkeringen 2019

- Beschermd wonen
- Participatie (WSW & beschut)
- Voogdij 18+
- Maatschappelijke opvang
- Vrouwenopvang
- Overig

- Beschermd wonen 1.714 mln
- WSW + beschut 1.930 mln
- Voogdij / 18+ 648 mln
- Maatsch.opvang 358 mln
- Vrouwen opvang 153 mln
- Overig 399 mln

Integratie- en decentralisatie-uitkeringen

Tabel 3.2.1 Mutaties decentralisatie- en integratie-uitkeringen 2021-2026 (bedragen in duizenden euro's)*

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
stand meicirculaire 2021	5.673.099	5.211.319	5.093.763	5.044.216	4.980.662	4.931.602
1a) IU Beschermd wonen: nacalculatie uitname Wmo	-50.000	-149.000	-149.000	-149.000	-149.000	-149.000
1b) IU Beschermd wonen: correctie LPO		4.017	-2.488	-2.874	-2.229	-2272
2) Gezond in de Stad		19.440				
3) IU Participatie: no risk polis banenafpraak/beschut werk	-5.459	-5.313	-8.335	-11.324	-14.601	-17.141
4) Regionale Energie Strategieën (RES)	3.098					
5) Handhaving quarantaine	3.000					
6) Faciliteitenbesluit opvangcentra	758					
7) Centrale stemopneming	650					
8) Vrouwenopvang	-105					
stand deze circulaire	5.625.041	5.080.463	4.933.940	4.881.018	4.814.832	4.763.189

*Alle bedragen betreffen decentralisatie-uitkeringen (DU) tenzij in de tabel vermeld dat het een integratie-uitkering (IU) betreft.

Overige mededelingen

Diverse mededelingen die geen directe invloed hebben op de omvang of verdeling van het gemeentefonds

Bijlagen

- Gedetailleerde informatie over bedragen per eenheid en de uitkeringsfactor
- Opbouw van de algemene uitkering over de jaren heen
- Gedetailleerde informatie over maatstaven
- Verdeling van decentralisatie- en integratie-uitkeringen

Vindplaatsen

- Circulaires zijn te vinden op Rijksoverheid.nl
  - Kies voor Onderwerpen
  - En daarna onder het kopje Overheid en democratie
  - Voor Financiën gemeenten en provincies
  - Dan voor Gemeentefonds
  - En vervolgens voor Circulaires
  - Kies de gewenste Circulaire
  - Dan kun je alle documenten raadplegen
    - Ook de interactieve rekenmodellen
    - Daarmee kun je precies zien hoeveel jouw gemeente per jaar ontvangt
- Begrotingen zijn te vinden op Rijksbegroting.nl
  - Kies het jaar, het document en het gemeentefonds

Einde

Dank voor uw aandacht